

3836450 PRDE/D : สาขาวิชา : ประชากรศาสตร์ : ปช.ด. (ประชากรศาสตร์)

คำสำคัญ : การย้ายถิ่นออก / กรุงเทพมหานคร / 2518-2523 และ 2528-2533

ศุภธรรม นันทมงคลชัย : การศึกษาการย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานคร ในช่วงปี 2518-2523 และปี 2528-2533 (A STUDY OF OUT-MIGRATION FROM BANGKOK, 1975-1980 AND 1985-1990). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : วิทยาคี จักรฤทธิรงค์ Ph.D., Philip Guest Ph.D., สุริยพร พันพิง Ph.D., ถิ่นศักดิ์ เสริมศรี Ph.D. 176 หน้า. ISBN 974-662-210-3

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทิศทางการย้ายถิ่น ลักษณะผู้ย้ายถิ่น สาเหตุการย้ายถิ่น และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสาเหตุการย้ายถิ่นและการเลือกถิ่นปลายทางในช่วงปี 2518-2523 และปี 2528-2533 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานคร ในช่วง 5 ปีก่อนการสำรวจ ซึ่งได้จากร้อยละ 1 และร้อยละ 12 ของสำมะโนประชากรปี 2523 และปี 2533 โดยการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสาเหตุการย้ายถิ่น ได้ออกแบบการวิจัยเป็นการศึกษาปัจจัยหลายระดับ ได้แก่ ปัจจัยระดับบุคคล และปัจจัยระดับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของถิ่นปลายทาง ซึ่งปัจจัยระดับโครงสร้าง ได้จาก ข้อมูลที่เผยแพร่ โดยหน่วยงานของรัฐบาล

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงปี 2518-2523 ผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานคร มีการย้ายถิ่นเข้าสู่จังหวัดอื่น ๆ ที่มีจังหวัดบริเวณชายฝั่งและจังหวัดเมืองหลักสูงที่สุด ส่วนในช่วงปี 2528-2533 พบว่าผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานครมีการย้ายถิ่นเข้าสู่จังหวัดบริเวณชายฝั่งสูงที่สุด และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจสังคม และสาเหตุการย้ายถิ่น พบว่า ไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนักระหว่างปี 2518-2523 และปี 2528-2533 โดยผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-29 ปี สมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพด้านวิชาชีพการกับทางด้านช่างมากที่สุดสำหรับผู้ย้ายถิ่นชาย ในขณะที่ผู้ย้ายถิ่นหญิงเป็นผู้ที่ไม่ได้ทำงานสูงที่สุด ส่วนสาเหตุการย้ายถิ่น พบว่ามีการย้ายถิ่นด้วยสาเหตุด้านการย้ายตามหัวหน้าครัวเรือนสูงที่สุดทั้งชายและหญิง

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสาเหตุการย้ายถิ่น พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างปี 2518-2523 และปี 2528-2533 โดยในช่วงปี 2518-2523 มีเพียงปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ย้ายถิ่น คือ อายุ และ สถานภาพสมรส ที่มีความสัมพันธ์กับสาเหตุการย้ายถิ่น ส่วนในช่วงปี 2528-2533 พบว่า มีทั้งปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ย้ายถิ่น คือ อายุ และ สถานภาพสมรส และปัจจัยด้านโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของถิ่นปลายทาง คือ ร้อยละวัยพึ่งพิง และสัดส่วนสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดยกลุ่มจังหวัด ที่มีร้อยละวัยพึ่งพิงต่ำ และมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสูง มีแนวโน้มที่จะรับผู้ย้ายถิ่นออกจากกรุงเทพมหานครด้วยสาเหตุด้านการย้ายตามหัวหน้าครัวเรือนย้ายเพื่อหางานทำ และย้ายบ้านสูง

ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกถิ่นปลายทาง พบว่า ไม่ค่อยมีความแตกต่างกันระหว่างปี 2518-2523 และ ปี 2528-2533 โดยปัจจัยดังกล่าว คือ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพผู้ย้ายถิ่น และสาเหตุการย้ายถิ่น โดยผู้ย้ายถิ่นที่มีอายุน้อย มีสถานภาพโสด ย้ายด้วยสาเหตุด้านการหางานทำ และศึกษาต่อ มีแนวโน้มที่จะย้ายเข้าสู่จังหวัดเมืองหลักสูง ในขณะที่ผู้ย้ายถิ่นที่มีอายุมากขึ้น มีสถานภาพสมรสแล้ว เป็นผู้เกิดในกรุงเทพมหานคร และผู้ย้ายถิ่นต่อ ย้ายด้วยสาเหตุด้านการย้ายตามหัวหน้าครัวเรือน และย้ายบ้าน มีแนวโน้มที่จะย้ายเข้าสู่จังหวัดบริเวณชายฝั่งสูง ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายในการขยายความเจริญออกไปสู่จังหวัดเมืองหลัก ตามแผนพัฒนาประเทศนั้น ประสบความสำเร็จพอสมควรในการดึงดูดให้คนกรุงเทพมหานครย้ายถิ่น เพื่อไปหางานทำ หรือ เพื่อศึกษาต่อ ดังนั้น ในอนาคต นโยบายดังกล่าว ก็ควรที่จะดำเนินการต่อไป แต่ควรที่จะปรับเปลี่ยนยุทธวิธีให้เหมาะสม เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้น